

СИЛАБУС КУРСУ

" КОМУНІКАТИВНІ СТРАТЕГІЇ ТА КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ "

2025/2026 н.р.

Ступінь вищої освіти – перший (бакалаврський)
Освітньо-професійна програма – «Правова журналістика»

Рік навчання: **IV**, семестр: **VII**
Кількість кредитів ECTS – 5, мова викладання – українська.

КЕРІВНИК КУРСУ: канд. філол. наук, доцент **Ольга БЛАШКІВ**

Контактна інформація: o.blashkiv@wunu.edu.ua

АНОТАЦІЯ

Спілкування впливає на всі фактори нашого життя. Незалежно від того, чи працюємо ми в діловому співтоваристві, зміцнюючи свої особисті стосунки, чи просто прагнемо підвищити комфорт у спілкуванні з іншими людьми в цілому. Ефективне спілкування – це ваш міст від потенційно небезпечних непорозумінь до особистого та професійного успіху.

Хоча у спілкуванні вирізняють багато аспектів (включаючи словесну взаємодію, невербальні підказки та, власне, використання технологій для максимального впливу), є кілька важливих основ, які сприяють ефективності комунікативного процесу. В сучасних лінгвістичних дослідженнях ефективності комунікації простежується тенденція розглядати мовленнєве спілкування в руслі прогнозування мовленнєвих дій. Таким чином мовленнєве спілкування досліджується в аспекті загальної стратегії (з огляду на мету) і конкретної тактики (з огляду на досягнення цієї мети). Стратегічне і тактичне прогнозування вербальних висловлювань постає як свідоме завдання мовця. У різних типах дискурсу (політичному, рекламному, педагогічному тощо) мовленнєве планування досягає рівня технологій.

Науковцями здійснено чимало спроб виявити різноманітні комунікативні стратегії та класифікувати їх, описати тактико-стратегічний репертуар комунікантів у різних дискурсах. Навчальна дисципліна “Комунікативні стратегії та комунікаційні технології” належить до вибіркових дисциплін циклу професійної підготовки і покликана описати комунікативні стратегії і тактики у різноманітних ситуаціях, що дасть змогу слухачам курсу сформулювати модель гармонійної мовленнєвої поведінки.

Основні цілі навчального курсу «Комунікативні стратегії та комунікаційні технології»:

- ознайомлення студентів з основними сучасними формами, засобами і принципами ділової комунікації,
- вивчення комунікативних стратегій і тактик, вербальних і невербальних засобів комунікації,
- ознайомлення з різними типами дискурсу, принципами успішної кооперації і методами вирішення конфліктних ситуацій,
- вивчення новітніх досліджень сучасних комунікаційних технологій.

Головною метою навчальної дисципліни «Комунікативні стратегії та комунікаційні технології» є розвиток навичок вільного коректного використання мовних засобів у широкому спектрі комунікативних ситуацій приватного, громадського й професійного життя,

оволодіння теоретичними основами комунікативних технологій та практичними уміннями застосування їх у професійній діяльності.

■ *Результати навчання (компетентності)*

Загальні компетентності:

- ключова – здатність до засвоєння багатofункціонального комплексу знань, умінь і ставлень, необхідного для особистісної реалізації, професійного розвитку, соціальної інтеграції та працевлаштування;
- лінгвістична – здатність відповідати вимогам професії, що передбачає знання фахової термінології, вміння релевантно використовувати терміни у професійному мовленні, володіння нормами сучасної літературної мови, лінгвістичну освіченість;
- комунікативна – здатність використовувати державну мову у професійній діяльності та ситуаціях соціального спілкування;
- інформаційно-аналітична – здатність інтерпретувати, систематизувати, оцінювати і використовувати отриману загальнонаукову інформацію для вирішення проблем у процесі навчання та у професійній діяльності;
  - генерування нових ідей для вирішення наукових і практичних завдань, зокрема в міждисциплінарних галузях;
- інтегральна – здатність розв'язувати соціальні завдання та практичні проблеми у процесі комунікації з урахуванням норм прагмалінгвістики;
  - здатність до адаптації та дії у новій ситуації, до реалізації ефективних стратегій існування людини в умовах сучасного глобалізованого соціокультурного середовища.

Фахові компетентності:

- здатність орієнтуватися у предметах базових теорій сфери комунікації і прагматики;
- здатність визначати роль компонентів комунікації у конкретній ситуації спілкування і мовленнєвої взаємодії, включаючи міжкультурну комунікацію;
- здатність аналізувати комунікативні події, комунікативні акти, мовленнєві акти;
- здатність висловлювати думку як експліцитно, так і імпліцитно, використовуючи стратегії дотримання і свідомого порушення максим (правил) принципу мовленнєвої кооперації; здатність розпізнавати комунікативні інтенції (наміри) мовця;
- здатність виведення інференції – розуміння істинного смислу, закладеного мовцем у висловлення;
- здатність вибору релевантного типу/виду комунікативного акту;
- здатність застосовувати принципи когнітивної й комунікативної релевантності через стратегії вибору і розпізнання вербальних/невербальних, кодованих/некодованих остенсивних (помітних для адресата) стимулів;
- здатність застосовувати принципи лінгвістичної ввічливості через стратегії збереження іміджу мовця і адресата: прийнятності сказаного, мінімізації фактору нав'язування, врахування соціальної дистанції і соціального статусу мовця і адресата;
- здатність мислити логічно й послідовно, здійснювати аналіз та синтез різних ідей та поглядів, мовних явищ у їхньому взаємозв'язку та взаємозалежності;
- здатність до реалізації професійних усних презентацій із подальшою дискусією.

Формат курсу

Для вивчення навчальної дисципліни “Комунікативні стратегії та комунікаційні технології ” передбачено аудиторну роботу, виконання самостійної роботи, дослідницького проєкту, проміжних контрольних робіт та підсумкових форм контролю – модульних контрольних та складання іспиту. Засвоєння слухачами основного матеріалу передбачає використання таких форм навчання: 1) лекційні заняття; 2) семінарські заняття, що передбачають практику вербального спілкування.; 3) консультації, які проводяться з метою допомоги у виконанні творчих робіт, роз'яснення окремих розділів теоретичного матеріалу, відпрацювання пропущених занять; 4) індивідуальне навчально-дослідне завдання.

СТРУКТУРА КУРСУ

Години (лек. / сем.)	Тема	Результати навчання	Завдання
2 / 2	1. Комунікація як мовленнєва діяльність	Знати: - загальне поняття про мовленнєве спілкування; - функції спілкування - моделі спілкування. Розуміти - спілкування як діяльність. - типи спілкування. - спілкування як взаємодію. - спілкування як обмін інформацією.	Тести, питання
2 / 2	2 Фактори процесу комунікації	Знати: - елементарні компоненти і засоби комунікації. - канали комунікації. - комунікативний шум. - комунікативні ресурси (мовний код та невербальні компоненти спілкування). Розуміти: - Ситуативний контекст спілкування. - Зворотній зв'язок у комунікації.	Питання, тести
2 / 2	3. Продуктування і сприйняття мовлення у спілкуванні	Знати і розуміти: - поняття про мовленнєвий акт. - моделі, етапи і рівні породження мовлення. - моделювання процесу сприйняття мовлення. - слухання і його роль у комунікації. - зворотний зв'язок. - прагматичні аспекти комунікації. - компоненти комунікативного акту, пов'язані з учасниками спілкування. - гендерні аспекти спілкування. - комунікативні інтенції.	Питання, тести
2 / 2	4. Проблема комунікативної взаємодії в комунікології	Розуміти і розрізняти: - Комунікативна взаємодія - інтеракція. - Головні аксіоми комунікативної взаємодії. - Типи комунікативної взаємодії. - Умотивованість й інтенційність комунікативної взаємодії; Знати: - проблеми стратегій і тактик комунікантів; - комунікативний кодекс. Закони і правила комунікативної взаємодії; - стратегії дотримання або свідомого порушення максим (правил) принципу мовленнєвої кооперації.	Проблемні завдання, питання
2 / 2	5. Мовленнєвий акт і дискурс як одиниці організації мовного коду в комунікації	Розуміти: - теорію мовленнєвих актів у риторичному аспекті; - дискурс як одиницю комунікації.	Питання, тести

	.	• відмінність дискурсу від тексту; • категорію інтерактивності (телеологічності) дискурсу; • категорію континууму та антропоцентричності; • категорію інформативності. • фактуальну та змістовно-концептуальну інформацію в дискурсі; • категорію оцінки. • види оцінок. Знати: • стратегії вибору релевантного типу/виду мовленнєвого акту; • типи дискурсу; • засоби вираження основних антропоцентрів дискурсу; • прагматичну зв'язність елементів дискурсу. Розрізняти: • мовленнєвий акт. • локуцію, іллокуцію, перлокуцію; • текстово-дискурсивні категорії: цілісність, інформативність, дискретність, членованість, когерентність, континуум; • експліцитні та імпліцитні засоби вираження концептуальної інформації.	
2 / 2	6. Соціолінгвістичні аспекти діалогічної взаємодії в дискурсі	Знати і розрізняти: • стратегію і тактику спілкування; • маніпулювання та актуалізація у спілкуванні; • конгруентність; • рефреймінг; • полеміку у спілкуванні; • техніку аргументації; • конфліктні ситуації та методи їх розв'язання; • механізми взаєморозуміння у спілкуванні. Знати: • теорію лінгвістичної ввічливості • стратегії збереження обличчя мовця і адресата: прийнятності сказаного, мінімізації фактору нав'язування, врахування соціальної дистанції між мовцем і адресатом, соціального статусу мовця і адресата, контактної зони під час спілкування.	Проблемні завдання, питання
2 / 2	7. Висловлювання як одиниця мовленнєвої поведінки і контекст	Знати: • вербальний і ситуативний контекст. • стратегії використання фактору контексту для розуміння змісту, закладеного мовцем у висловлювання. • лексичні і фразеологічні конфліктогени. • морфологічні засоби конфліктного спілкування. • конфліктогенні комунікативні одиниці.	Проблемні завдання, питання
2 / 2	8. Комунікативні	Знати	кейси

	стратегії і тактики різних типів дискурсу	• типи стратегій; • логічні та психологічні тактики • основні стратегії ввічливості Д. Ліча. девіації; • стратегії негативної та позитивної ввічливості П. Браун і С. Левінзона. девіації; • теорію релевантності; • вербальні/невербальні, кодовані/некодовані остенсивні (помітні для адресата) стимули; • стратегії використання означених стимулів для передачі наміру мовця. • принцип кооперації Г. П. Грайса. Розуміти: • максимум кількості. • максимум якості. • максимум релевантності. • максимум способу (манери) мовленнєвої поведінки. • конфлікт максимум.	
2 / 2	9. Сутність та природа комунікативних девіацій	Розуміти • поняття комунікативної невдачі. • комунікативний саботаж. Знати: • типологію комунікативних девіацій. • причини комунікативних невдач з огляду порушення параметрів комунікативної ситуації (за Д.Хаймсом) • ознаки і причини неуспішної мовної комунікації. • типологію комунікативних невдач. • правила спілкування. • способи нейтралізації та запобігання конфліктній комунікації.	Питання, тести
2 / 2	10. Комунікаційні технології. психологічні аспекти комунікаційних технологій	Знати і розуміти: • поняття технології. • соціальні технології. • символічна організація комунікації. • візуальна організація комунікативного простору. • подієва організація та івенто-менеджмент. • міфологічна організація. • комунікативна організація.	Проблемні завдання, тести, кейси
2/2	11. Технологія підготовки та проведення переговорів	Знати і розуміти: • зміст поняття «переговори». • структуру переговорів. • етапи підготовки і проведення переговорів. • правила проведення успішних переговорів. • характеристику стилів переговорів: позиційний торг та гарвардська модель. • організацію і проведення процесу переговорів. • підготовку сторін до переговорів (місце	Проблемні завдання, тести, кейси

		проведення та облаштування). • процес переговорів. • експертну консультація. • технічні прийоми, які використовуються під час ведення переговорів: перефразування, техніка «так-ні», уточнення, вербалізація, резюмування, «Я-висловлення», прийом «Відходу», прийом «Вичікування», прийом «Затягування», прийом «Висування вимог в останню хвилину», прийом «Подвійне тлумачення», техніка взаємодії щодо ідентифікації типу людей тощо. • прийоми тиску у переговорах. • особливості ведення переговорів у конфліктних ситуаціях професійної діяльності.	
2/2	12. Комунікативні технології пропаганди	Знати: • пропагандистські комунікації: поняття, структуру, функції. • моделі сучасної пропаганди. • пропагандистський аналіз. • технології і методи пропаганди. • пропагандистські кампанії (промивання мізків). • техніки нейролінгвістичного програмування.	Презентації
2/2	13. Технології інформаційних війн	Знати і розуміти: • психологічні операції в конфліктах другої пол. XX ст. • «Холодну війну» як подальший розвиток концепції психологічної війни. • інформаційні війни як війни інформаційної епохи. • форми та способи ведення інформаційної боротьби. • психологічну і кібернетичну війни як складові інформаційної війни. • інформаційну зброю і технології її використання. об'єкти впливу і класифікація спеціальних інформаційних операцій.	Проблемні завдання, питання
2/2	14. Комунікативні технології конструювання реальності (медіація)	Розуміти і розмежовувати • Повсякденність як об'єкт комунікативних технологій. • Проблема конструювання повсякденності. • Повсякденність в культурі постмодернізму. • Технології повсякдення. • Конструювання новин.	Групові проекти

ЛІТЕРАТУРА

1. Бацевич Ф.С. Основи теорії мовної комунікації: навч. посіб. К.: ВЦ «Академія», 2010. 240 с.

2. Белова А. Д. Комунікативні стратегії і тактики: проблеми систематики. Мовні і концептуальні картини світу: зб. наук. пр. К.: КНУ ім. Т. Шевченка, 2004. С.11-16.
3. Зражевська Н.І. Комунікаційні технології: лекції. Черкаси: Брама-Україна, 2010. 224 с.
4. Єщенко Т.А. Лінгвістичний аналіз тексту: Навчальний посібник. К.: ВЦ "Академія", 2009. 264 с. (АЛЬМА-МАТЕР).
5. Коч Н. В. Основи теорії комунікації. Миколаїв: Іліон, 2014. 268с. Основи теорії мовної комунікації: навч. посіб./ О.А. Семенюк, В.Ю. Паращук. К.: ВЦ «Академія», 2010. 240с.
6. Мілютіна К. Л., Максимов М. В. Психологія міжкультурної комунікації. К., 2014. С.5-14. URL: http://www.uaped.com/files/psychology_verstka_small-1.pdf.
7. Основи теорії мовної комунікації: навч. посіб./ О.А. Семенюк, В.Ю. Паращук. К.: ВЦ «Академія», 2010. 240с.
8. Потапенко О.І. Лінгвоконцептологія. К., 2010. 336 с.
9. Почепцов Г.Г. Коммуникационные технологии XX века. К.: Ваклер, 2001. 352 с.
10. Почепцов Г. Г. Коммуникативные технологии двадцатого века: монографія. К.: Ваклер, 2002. 352 с.
11. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: Підручник. Полтава: Довкілля. К, 2008. 712с.
12. Сусов И. П. Лингвистическая прагматика : монографія. Вінниця : Нова Книга, 2009. 272 с.
13. Сучасна медіа культура: контент, концепції, перспективи (українсько-польський досвід) / колективна монографія: [Й. Лось, С. Гавронський, Т. Лильо, М. Уліта та ін.]; Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2012. 393 с.
14. Чічановський А. А., Старіш О. Г. Інформаційні процеси в структурі світових комунікаційних систем: Підручник. Київ: Грамота, 2010. 568 с.
15. Яшенкова О.В. Основи теорії мовної комунікації: навч. посіб. К.: ВЦ «Академія», 2010. 312с.
16. Mahadevan, Jasmin. A Very Short, Fairly Interesting and Reasonably Cheap Book About Cross-Cultural Management. SAGE Publications, 2017.
17. Wallwork Adrian, Meetings, Negotiations, and Socializing: A Guide to Professional English. New York: Springer Science+Business Media, 2014. 177 p.

ПОЛІТИКА КУРСУ

- Середовище в аудиторії є дружнім, доброзичливим, комфортним, творчим, відкритим до конструктивної критики, спрямованим на самовдосконалення особистості.
- Курс передбачає як індивідуальну роботу, так і роботу в команді.
- Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані в зазначений термін.
- Якщо студент відсутній на занятті з поважної причини, він/вона презентують виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача.
- Під час роботи над проектом не допустимо порушення академічної доброчесності.
- Презентації та виступи мають бути авторськими, оригінальними.

ОЦІНЮВАННЯ

Остаточну оцінку за курс розраховують таким чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Опитування під час занять – усно	15
Модуль 1 (теми 1–7) – тестування	25
Модуль 2 (теми 8–14) – індивідуальна письмова робота	25
Модуль 3 – індивідуальний творчий проєкт	35

Шкала оцінювання студентів:

ECTS	Бали	Зміст
A	90–100	відмінно
B	85–89	дуже добре
C	75–84	добре
D	65–74	задовільно
E	60–64	достатньо
FX	35–59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1–34	незадовільно з обов’язковим повторним курсом